

Det er en ommer, Pernille Vigsø!

Åbent brev til gruppeformand Pernille Vigsø, SF

Kære Pernille Vigsø,

Godt nok stemte jeg ikke på dit parti, men indtil forleden troede jeg dog, at vi var enige om én ting: Kulturarven er et fælles anliggende. Og netop derfor har jeg som formand for Bygnings Frednings Foreningen, BYFO også altid haft et godt samarbejde med SF. I jeres parti har I normalt haft forståelse for, hvor væsentligt det er at bevare såvel den materielle som den immaterielle kulturarv.

Din udtalelse i Ekstra Bladet og BT onsdag den 28. december bekræfter mig derfor desværre også i en efterhånden udbredt holdning hos visse politikere: "Kulturarven er et fælles anliggende – dog kun når vi alle skal kunne nyde den, derimod ikke, når vi skal være med til at betale for den".

Du bekræfter denne holdning, når du giver udtryk for, at det kun er rimeligt, at velhavende ejere af fredede bygninger selv betaler for reovering af bygningerne.

Hermed antyder du, at sådan forholder det sig ikke.

Din udtalelse er mildest talt uheldig, fordi den føles som en direkte hån mod de mange ejere af fredede bygninger, der hvert år bruger store formuer på at vedligeholde og istandsætte bygningerne til glæde for sig selv og alle os andre.

Det er penge, de aldrig ser igen. Ved et eventuelt senere salg betaler ingen købere mere for en bygning, fordi den har dyre håndstrøgne vingetegle eller koster dobbelt så meget at holde opvarmet, fordi den ikke må isoleres på samme måde som andre bygninger.

Det er ikke nogen god forretning for hverken Caroline Flemming på Valdemar Slot eller Peter Zobel på Bækkeskov, at deres herregårdsanlæg er fredet. Økonomisk er det kun en belastning – en stor belastning.

Betragter man f.eks. Valdemar Slots fredede bygningsmasse, koster det i gennemsnit over en årrække 2.5 mio. kr. om året at vedligeholde denne. Bygningerne er opført i tider, hvor arbejdsløsheden i forhold til godsets indtjening betød, at der var råd til at bygge og vedligeholde bygningerne. Indførelse af vores velfærdssamfund har betydet, at dette bytteforhold er ændret. Bygningsvedligeholdelse, der kræver håndarbejde af kvalificerede håndværkere, er nu en bekostelig affære. Enhver ansvarlig virksomhedsejer ville til enhver tid fjerne de dele af sin virksomhed, der ikke længere er i funktion, eller som er for dyre at vedligeholde. Han ville tilpasse sit omkostningsniveau til sin indtjening og i dette tilfælde måske nøjes med at opføre en langt billigere hal til sine maskiner og den øvrige drift. Det må man ikke på Valdemar slot. Man er tvunget til at vedligeholde bygninger, der ikke længere er tidsvarende. Vil man beholde sin slægts herregård, er man derfor tvunget til forlods at budgettere et millionbeløb til bygningsvedligeholdelse, før det produktionsapparat, der skal finansiere vedligeholdelsen, kan holdes intakt. Når generationsskifteafgiften til staten så derudover også belaster stedet med et betragteligt millionbeløb, kan enhver regne ud, at det er praktisk for kulturarvens overlevelse, at ejeren gifter sig rigt ...

Caroline Flemming kunne bede staten om at overtage bygningerne. Dermed ville hun flytte hele den økonomiske byrde over på os alle sammen. Det vil staten nok betakke sig for. Når man ser på, at 2500 middelalderkirker koster samfundet ca. 1 mia. kr. om året, er det ikke svært at regne ud, hvad det ville koste staten at vedligeholde 9000 bygninger fordelt på 3500 fredede ejendomme.

Men det er ikke kun et spørgsmål om økonomi. Det handler også om tab af grundlovssikrede rettigheder.

Når samfundet freder en bygning, mister ejeren i realiteten sin råderet over bygningen. Ejeren har stadig skødet, men skal ansøge Kulturstyrelsen om selv den mindste lille detalje, han ønsker at ændre, og al anden vedligeholdelse end maling med samme farve, skal der ligeledes ansøges om. Og det er ikke bare en formssag at få tilladelse til at foretage ændringer eller vedligeholdelse på en fredet bygning.

Udgangspunktet er, at bygningerne skal stå så intakte som muligt, og derfor gives der kun tilladelse til ændringer, der forhøjer den samlede fredningsmæssige værdi. Det kræver anvendelse af de bedste arkitekter, og at løsningerne udføres af kvalificerede håndværkere i materialer af høj kvalitet. Alt sammen krav, der fordyrer løsningerne med op til 100%. Og man skal ikke tro, der her er plads til løsninger udført i gipsplader...

Ved en bygningsfredning "sætter" almenvælden sig således på bygningen, og ejeren får ikke erstatning for ikke selv at kunne disponere den. Tværtimod er ejeren forpligtet til at holde den i forsvarlig stand, så den ikke ødelægges. Det er vel det tætteste, man kan komme på en regulær nationalisering... Det skal i den forbindelse nævnes, at lodsejere ved fredning af naturområder altid tildes erstatning.

Når staten så årligt uddeler de ca. 30 mio. kr. (som de har gjort de sidste 25 år) til vedligeholdelsen af disse 9000 bygninger, må man formode, at beløbene blot skal betragtes som erkendtligheder for de store beløb og de mange kræfter, ejerne selv bruger. Det kan derfor undre mig, at du ganske unuanceret hopper på den sædvanlige sang om, at de, der har tjent pengene og allerede har betalt en betydelig skat, selvfølgelig skal påtage sig den yderligere forpligtelse med at vedligeholde "vores" kulturarv, helt alene.

Det var måske en tanke værd at måle på, hvor væsentlig kulturarven er for os alle sammen. Hvis det viser sig, at vi kun har et ønske om at bevare den, når den skal nydes, og ikke når der skal ydes, kunne det være, at vi også her må sætte tæring efter næring.

Mit ønske for det kommende år skal være, at du erkender, hvor stor en opgave ganske få ejere løfter med ansvaret for vores fælles kulturarv, og at du vil være med til at udvikle den støtte og opbakning disse ejere behøver, ikke mindst i en tid, hvor vi alle må skære ned på udgifterne. I modsat fald kan det blive nødvendigt at sænke ambitionsniveauet for bevaring af "vores alle sammens" kulturarv.

Godt nytår til dig og resten af SF

Birthe luel

Formand for BYFO

PS

Skulle din udtalelse – helt usædvanligt - være taget ud af en længere sammenhæng eller endnu værre, du er blevet fejlciteret, håber jeg, du vil se bort fra min lidt pågående tone og blot benytte dette brev til almindelig refleksion over ovennævnte problemstilling.

Cc.

Kulturministeren

Kulturudvalget

Ekstra Bladet

BT